

Водночас, слід вказати, що космічне право є галуззю міжнародного права. На сьогодні прийнято значну кількість міжнародних нормативних актів з вказаних питань, зокрема, Договір про принципи діяльності держав щодо дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла (1967 р.), Конвенція про міжнародну відповідальність за шкоду, заподіяну космічним об'єктам (1972 р.), Конвенція про реєстрацію об'єктів, які запускаються у космічний простір (1976 р.) та ін.

Таким чином, для України, як космічної держави, одним з перспективних напрямів її розвитку є збереження, розвиток та ефективне використання створеного високого науково-технічного, виробничого та експортного потенціалу космічної галузі як пріоритетної складової високотехнологічного сектора економіки для забезпечення національних інтересів держави, однак, ці процеси мають відбуватися з врахуванням не лише приписів національного законодавства, але і міжнародного права. Тому важливим є приєднання України до чинних міжнародних договорів та активна участь у вдосконаленні міжнародно-правового регулювання вказаної сфери.

Література

1. Державне космічне агентство. Офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nkau.gov.ua/>.
2. Кузнецов Е. І. Аерокосмічна освіта – важлива складова сучасного навчального процесу / Е. І. Кузнецов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nkau.gov.ua/gateway/news.nsf/AllnewsR/879BB4BEFBACBC79C2257EAF00368CF5?openDocument>.
3. В Украине открыли первый «космический» инкубатор [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.space.com.ua/gateway/news.nsf/All-newsR/EEC77BF106EC041CC2257ED10048581B?openDocument>.
4. Загальнодержавна цільова науково-технічна космічна програма України на 2013-2017 роки: затверджена Законом України від 5 вересня 2013 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 20-21. – Ст. 725.

УДК 340(043.2)

Орлова О. О., к.ю.н., доцент,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ

КОСМІЧНЕ ПРАВО ЯК НОВА КОМПЛЕКСНА ГАЛУЗЬ ПРАВА

Україну було визнано на міжнародному рівні космічною державою. Це, у свою чергу, обумовило необхідність правового регулювання космічної діяльності на національному рівні та імплементації норм і

принципів міжнародного космічного права в національне законодавство, а також визначення та обґрунтування в системі права України нової галузі – космічного права.

Галузь права – це сукупність норм права, які регулюють певну якісно однорідну сферу суспільних відносин специфічними методами правового регулювання [1, с. 258-259].

Галузі права поділяються на:

1) профілюючі (фундаментальні) – конституційне, адміністративне, цивільне, кримінальне, цивільне процесуальне, кримінально-процесуальне право;

2) спеціальні – трудове, сімейне, земельне право тощо;

3) комплексні – господарське, торгівельне, морське право тощо [1, с. 260].

З приводу наведеної класифікації галузей права слід зазначити той факт, що не всі вчені поділяють думку щодо існування комплексних галузей права. Сама ідея комплексних галузей права в радянській юридичній науці пов'язана з ім'ям В. Райхера, котрий висловив її в роботі «Суспільно-історичні типи страхування» [2].

До цього часу нечисленні прибічники комплексних галузей права не можуть переконливо обґрунтувати причини їх існування та розкрити їхню природу. Становлення і розвиток комплексних галузей у системі національного права відбувається скоріше всупереч, аніж завдяки теоретичним зусиллям правознавців. Своїм існуванням комплексні галузі зобов'язані лише об'єктивним тенденціям у розвитку системи права.

Космічне право є комплексною галуззю права, яка регулює суспільні відносини з дослідження і використання космічного простору в різноманітних сферах діяльності, комплексний характер якої визначається тим, що суспільні космічні відносини регулюються як власними нормами, так і нормами, що містяться в інших галузях права, у тому числі в конституційному, адміністративному, цивільному, господарському та інших [3].

В основу розподілу права на галузі покладені два критерії:

1) предмет правового регулювання (матеріальний критерій);

2) метод правового регулювання (юридичний критерій).

Отже, предметом космічного права є суспільні відносини, що виникають у сфері дослідження і використання космічного простору, які визначаються як космічні відносини, характерна особливість яких полягає в неможливості виникнення цих відносин із приводу інших об'єктів права, не пов'язаних з використанням властивостей космічного простору, які, будучи врегульовані нормами права визначаються як космічні правовідносини, в основі розвитку яких лежить дослідження і використання космічного простору на благо і в інтересах всіх держав, незалежно від ступеня їх економічного або наукового розвитку, а також

той факт, що космос є надбанням всього людства [3].

В одних випадках галузі права збігаються з галузями законодавства¹, а в інших – ні. Стосовно космічного права, то йому відповідає космічне законодавство, оскільки є кодифікований нормативно-правовий акт, а саме Закон України «Про космічну діяльність» [4].

Найбільш вдалим визначенням системи космічного права є визначення, що надає Андрушко І. П. На його думку, під системою космічного права слід розуміти поділ його норм за окремими космічно-правовими інститутами відповідно до особливостей космічних відносин, які регулюються цими нормами [3].

Виникнення, формування і розвиток космічного права як галузі тісно пов'язане із законодавчим виділенням діяльності в сфері дослідження і використання космічного простору, та що саме космічне законодавство, як зовнішня форма космічного права, є новою галуззю в системі законодавства України, яке за своєю формою становить сукупність нормативно-правових актів різної юридичної сили, а за своїм нормативним змістом – сукупність правових норм, спрямованих на регулювання космічних відносин, які на сьогодні містяться в різноманітних законодавчих актах різногалузевої спрямованості.

Література

1. Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведерніков. – Дніпропетровськ: Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – 472 с.
2. Райхер В. К. Общественно-исторические типы страхования / В. К. Райхер. – М., Л.: Изд-во АН СССР, 1947. – 283 с.
3. Андрушко І. П. Космічне право: поняття та зміст: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / І. П. Андрушко; Нац. акад. наук України, Ін-т держ. і права ім. В. М. Корецького. – К., 2006. – 20 с.
4. Про космічну діяльність: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 502/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 1. – Ст. 2.

¹ Необхідно зазначити, що система права і система законодавства попри свою спільну юридичну природу є різними юридичними категоріями. Якщо система права відбиває об'єктивні закономірності суспільного розвитку і від ступеня цієї об'єктивності залежить зміст системи законодавства та ефективність його реалізації, то система законодавства як результат діяльності уповноважених суб'єктів має суб'єктивний характер і зумовлюється існуючими соціально-економічними умовами.